

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 1/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 15CoKR/3/2018 zo 6. novembra 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Obdo/59/2019 z 29. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov v civilnom spore.

II.

2. Uznesením okresného súdu z 5. marca 2010, ktoré bolo zverejnené 11. marca 2010, bolo vo vzťahu k sťažovateľovi začaté reštrukturalizačné konanie podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“). Sťažovateľ 17. marca 2010 za február 2010 a 16. apríla 2010 za marec 2010 doručil pobočke Sociálnej poisťovne mesačný výkaz poistného podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Ústredie Sociálnej poisťovne listom doručeným sťažovateľovi 30. júla 2010 sťažovateľa vyzvalo na zaplatenie prednostnej pohľadávky – poistného za február a marec 2010 26 334,42 eur. Pobočka Sociálnej poisťovne rozhodnutím z 11. júna 2010 predpísala sťažovateľovi na zaplatenie poistné 26 334,12 eur za február a marec 2010. Toto rozhodnutie bolo na odvolanie sťažovateľa rozhodnutím ústredia Sociálnej poisťovne z 25. októbra 2010 potvrdené.

3. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ 10. januára 2011 správnu žalobu, ktorá bola rozsudkom krajského súdu z 29. júna 2011 zamietnutá s tým, že na odvolanie sťažovateľa bolo toto rozhodnutie rozsudkom najvyššieho súdu z 28. júna 2012 potvrdené, keďže najvyšší súd sa stotožnil s právnym posúdením krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľ ako zamestnávateľ, ktorý bol povinný uhradiť poistné na sociálne poistenie za február a marec 2010, si určil 30. deň na výplatu príjmov. Za február 2010 bol preto povinný poistné uhradiť do 30. marca 2010 a poistné za marec 2010 do 30. apríla 2010. Až neuhradením poistného v týchto lehotách bola Sociálna poisťovňa podľa § 144 ods. 1 zákona o sociálnom poistení oprávnená predpísať sťažovateľovi ako zamestnávateľovi poistné. Táto pohľadávka vznikla počas reštrukturalizačného konania, ktoré sa začalo dňom 11. marca 2010, a preto išlo o prednostnú pohľadávku Sociálnej poisťovne proti sťažovateľovi, ktorá sa neuplatňuje prihláškou v reštrukturalizácii.

4. Okrem toho sa sťažovateľ žalobou z 11. januára 2011 proti pobočke a ústrediu Sociálnej poisťovne na okresnom súde domáhal určenia, že pohľadávky Sociálnej poisťovne z rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne z 11. júna 2010 nie sú proti nemu prednostnými pohľadávkami. Okresný súd rozsudkom z 13. júla 2011 žalobe vyhovel s tým, že pohľadávky vznikli tak, ako to tvrdil sťažovateľ pred začatím reštrukturalizačného konania, nie sú prednostnými pohľadávkami, a keďže si ich veriteľ riadne neuplatnil, nie sú vymožiteľné. Na odvolanie žalovaných krajský súd rozsudkom z 10. októbra 2012 zmenil rozsudok okresného súdu a žalobu zamietol s tým, že pohľadávky vznikli počas reštrukturalizačného konania, a preto ide o prednostné pohľadávky, ktoré sa neuplatňujú prihláškou. Na dovolanie sťažovateľa najvyšší súd uznesením z 27. februára 2014 zrušil rozsudok krajského súdu s tým, že v konaní nebola vyriešená otázka naliehavého právneho záujmu. Okresný súd druhýkrát rozhodol rozsudkom zo 14. júla 2014 tak, že žalobu zamietol s tým, že sťažovateľ nepreukázal naliehavý právny záujem. O odvolaní sťažovateľa rozhodol druhýkrát krajský súd uznesením z 31. marca 2016 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil s tým, že právna neistota sťažovateľa môže byť odstránená len preskúmaním žaloby po vecnej stránke, keďže k jej odstráneniu dosiaľ nedošlo v rámci konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne v správnom súdnom konaní.

5. Okresný súd tretíkrát rozsudkom z 22. júla 2017 rozhodol tak, že žalobu zamietol. Poukázal na predchádzajúce rozhodnutia v správnom súdnom konaní. Uviedol, že pohľadávky Sociálnej poisťovne sú prednostné, keďže sťažovateľ bol povinný poistné za február 2010 uhradiť do 30. marca 2010 a za marec 2010 do 30. apríla 2010 a až neuhradením poistného v týchto lehotách bola pobočka Sociálnej poisťovne oprávnená predpísať sťažovateľovi poistné podľa § 144 zákona o sociálnom poistení. Reštrukturalizačné konanie začalo 11. marca 2010, pohľadávky preto vznikli počas reštrukturalizácie, a preto sú prednostné a neuplatňujú sa prihláškou. Krajský súd následne ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil a v celom rozsahu sa stotožnil s rozhodnutím okresného súdu.

6. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil tým, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Túto vadu videl v tom, že odvolací súd sa nevyporiadal s jeho podstatnou odvolacou argumentáciou a nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie. Podľa sťažovateľa došlo len k paušálnemu odkazu na judikatúru bez jej bližšej špecifikácie. Podľa sťažovateľa odvolací súd stroho konštatoval, že vznik a zánik

pohľadávky sa posudzuje podľa zákona o sociálnom poistení a prihlasovanie pohľadávky je upravené v zákone o konkurze. Sťažovateľ poukázal na voľbu termínu na výplatu miezd a na to viažucu sa povinnosť úhrady poistného v rovnakom termíne. Odôvodnenie považoval za nedostatočné a zmätočné. Sťažovateľ dovolanie odôvodnil aj tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Nesúhlasil s právnym názorom krajského súdu, že pohľadávka vznikla počas reštrukturalizácie a že ide o prednostnú pohľadávku. Podľa sťažovateľa bolo potrebné posúdiť právnu otázku, ktorá sa týka možnosti rozdelenia pohľadávky do a po začatí reštrukturalizácie.

7. Najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozhodnutím dovolanie sťažovateľa odmietol. Hoci uviedol, že právna otázka nastolená dovolateľom už bola dovolacím súdom riešená, a preto neposudzoval dovolanie sťažovateľa, ďalej uviedol, že podstatným v spore bolo posúdenie, či pohľadávky sú alebo nie sú prednostnými pohľadávkami, a teda či bolo alebo nebolo potrebné uplatňovať ich do reštrukturalizácie prihláškou. Pre posúdenie, či ide o prednostnú pohľadávku, bol rozhodujúci jej vznik. Oprávnenie poisťovne požadovať poistné a aj uplatniť pohľadávku vzniká podľa prihlášky do registra platcov poistného. A preto je právne významné doručenie výkazu poistného Sociálnej poisťovni, čím vzniká oprávnenie Sociálnej poisťovne na poistné. Najvyšší súd dospel k záveru, že konajúce súdy dospeli k správne právnemu záveru, a svoj záver oprel o svoje predchádzajúce rozhodnutia sp. zn. 4Sžso/5/2011 a sp. zn. 2MCdo/30/2012, podľa ktorých zamestnávateľ sa nemôže stať dlžníkom poisťovne skôr, než mu vznikne povinnosť zaplatiť a odvieť poistné. Týmto právnym záverom zodpovedajú aj skutkové závery sporu sťažovateľa, z ktorých je zrejmé, že ku dňu začatia reštrukturalizácie sa pohľadávky Sociálnej poisťovne v účtovníctve sťažovateľa nemohli nachádzať, pretože mesačné výkazy poistného a príspevkov boli Sociálnej poisťovni predložené 17. marca 2010 a 16. apríla 2010. Pre úplnosť najvyšší súd uviedol, že splatnosť poistného odvádzaného sťažovateľom ako zamestnávateľom bola určená v registračnom liste zamestnávateľa na 30. deň v príslušnom mesiaci, a teda poistné za príslušný mesiac je podľa § 143 ods. 2 zákona o sociálnom poistení splatné vždy týmto dňom. Splatnosť poistného za február 2010 nastala 30. marca 2010 a za marec 2010 30. apríla 2010, teda po začatí reštrukturalizácie.

8. Najvyšší súd dospel k záveru, že odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu nie je nedostatočné a nepreskúmateľné, pretože s rozhodnutím okresného súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia rozhodnutia. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu sú zrejmé podstatné dôvody, pre ktoré odvolací súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu. Zdôraznil, že nestotožnenie sa s právnym záverom krajského súdu nemôže viesť k záveru o jeho nepreskúmateľnosti či zmätočnosti.

III.

9. Sťažovateľ rovnako ako v dovolaní namieta, že krajský a najvyšší súd sa dostatočne nevysporiadali s jeho argumentáciou, a z toho vyvodzuje porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru s tým, že k právu podľa čl. 20 ods. 1 ústavy žiadnu ďalšiu osobitnú argumentáciu neudáva. Ďalej opakuje argumentáciu, ktorú uviedol v konaní pred všeobecnými súdmi. Podľa sťažovateľa mala Sociálna poisťovňa postupovať tak, že všetky svoje pohľadávky, ktoré vznikli do 11. marca 2010, si mala prihlásiť v reštrukturalizácii tak, ako to urobili zdravotné

poist'ovne, keďže tieto pohľadávky vznikli do dňa začatia tohto konania. V tejto súvislosti poukazuje na súčasné znenie § 120 ods. 2 zákona o konkurze, podľa ktorého vznikom pohľadávky z verejnoprávneho vzťahu sa rozumie okamih, keď dlžník mohol prvýkrát plniť takúto pohľadávku, a rovnako aj na to, že prednostnými pohľadávkami sú pracovnoprávne nároky, na ktoré nárok vznikol za obdobie kalendárneho mesiaca, v ktorom došlo k začatiu reštrukturalizačného konania. Okrem toho poukázal na závery judikatúry, podľa ktorých povinnosť platiť poistné vzniká vstupom osoby do zamestnania. Podľa sťažovateľa Sociálna poisťovňa si pohľadávky mohla prihlásiť v zákonnej lehote, teda do 17. mája 2010 potom, ako jej predložil výkazy za oba mesiace. Ďalej poukázal na to, že § 143 zákona o sociálnom poistení neupravuje vznik, ale splatnosť poistného.

IV.

10. Námietky sťažovateľa vo vzťahu k oboch namietaným rozhodnutiam sú zásadne rovnaké. Voči rozhodnutiu krajského a aj najvyššieho súdu sťažovateľ namieta jednak to, že sú v dôsledku právneho omylu nesprávne, a na strane druhej to, že nie sú dostatočne zdôvodnené. V rozsahu proti rozhodnutiu krajského súdu bolo právom sťažovateľa namietat' nesprávnosť jeho právneho posúdenia dovolaním, podľa § 432 CSP, podľa ktorého dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci s tým, že dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Rovnako v rozsahu nedostatočného odôvodnenia krajského súdu sťažovateľ mohol podať dovolanie podľa § 431 CSP, podľa ktorého dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení v spojení s § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Obe námietky sťažovateľ v dovolaní využil a o oboch týchto námietkach najvyšší súd rozhodol. Preto v rozsahu proti rozhodnutiu krajského súdu nie je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti a v tomto rozsahu bola ústavná sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

11. Vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu sťažovateľ namieta, že je poznačené nesprávnym právnym posúdením otázky rozhodnej pre posúdenie vo veci samej, a na strane druhej otázky, či rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu jeho práva podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. K tomu treba uviesť, že z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania, no podmienkou je, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). K odmietnutiu dovolania sťažovateľa došlo v dôsledku toho, že ním nastolená otázka právneho posúdenia už bola v dovolacom konaní riešená. Najvyšší súd poukázal na svoje skoršie rozhodnutia a k tomu zdôraznil, že oprávnenie Sociálnej poisťovne požadovať poistné, a tak uplatniť pohľadávku za určitý mesiac, nevzniká automaticky v tom istom mesiaci,

ale podľa prihlášky do registra platcov poistného. Preto je právne významné doručenie výkazu poistného Sociálnej poisťovni, čím vzniká oprávnenie Sociálnej poisťovne na poistné. Poukaz na toto predchádzajúce rozhodnutie je ústavne prípustným postupom, ktorým sa dovolací súd stotožnil s už skôr vyjadreným právnym názorom.

12. Okrem toho tento, pre vec sťažovateľa rozhodný právny záver, ktorý je v rozpore s jeho právnym posúdením, nemožno považovať za ústavné neudržateľný. Nejde o právnu úvahu, ktorá by zásadne popierala účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 352/06), alebo že by išlo o svojvoľné rozhodnutie založené na zjavnej právnej chybe, ktorá by mala za následok odopretie spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119). Predmetom výkladu právnej otázky bol § 120 ods. 2 zákona o konkurze, podľa ktorého prednostné pohľadávky, ktoré vznikli voči dlžníkovi počas reštrukturalizačného konania, sa v reštrukturalizácii neuplatňujú prihláškou a na tieto pohľadávky nepôsobia účinky začatia reštrukturalizačného konania ani sa nezahŕňajú do reštrukturalizačného plánu, ibaže s tým ich veritelia súhlasia. Táto otázka bola zásadne spojená s výkladom pojmov vznik a splatnosť pohľadávky, no v nadväznosti nie na súkromnoprávnu, ale verejnoprávnu povinnosť sťažovateľa tak, ako vyplýva zo zákona o sociálnom poistení, ktorý vo vzťahu k tejto povinnosti konštruuje iné ako súkromnoprávne prvky vzniku a splatnosti pohľadávky, keď stanovuje odvodovú povinnosť zamestnávateľa (§ 141 ods. 2 zákona o sociálnom poistení), platenie poistného (§ 142 zákona o sociálnom poistení), splatnosť poistného (§ 143 zákona o sociálnom poistení). Okrem toho sa platenie poistného spája s tým, že jeho výška je závislá od údajov, ktoré nevyplývajú z činnosti Sociálnej poisťovne, ale z činnosti sťažovateľa ako zamestnávateľa, ktorý tieto údaje až následne sprostredkúva Sociálnej poisťovni. Záver všeobecných súdov o tom, že pohľadávky vznikli v zmysle zákona o konkurze až potom, ako boli Sociálnej poisťovni oznámené údaje potrebné na určenie rozsahu odvodovej povinnosti sťažovateľa, preto nepopiera účel a význam zákonného predpisu, ktorým bol predovšetkým § 120 ods. 2 zákona o konkurze, a nie niektoré účelovo vybrané a interpretované ustanovenie zákona o sociálnom poistení. Rovnako nemožno súhlasiť s tým, že by sa či už krajský alebo najvyšší súd nevysporiadali s právnou argumentáciou sťažovateľa, keďže úplnosť tejto právnej argumentácie treba posúdiť v spojení s argumentáciou, ktorá bola obsiahnutá nielen v rozhodnutí okresného súdu, ale aj v rozhodnutiach, ktoré boli vydané v konaní o správnej žalobe sťažovateľa, v ktorom sa všeobecné súdy už skôr vysporiadali s právnou otázkou, ktorú znova riešili v tomto, ústavnou sťažnosťou namietanom konaní.

13. Rozhodnutím najvyššieho súdu nebolo zasiahnuté do sťažovateľových základných práv, ktorých porušenie namieta, a preto je ústavná sťažnosť v rozsahu proti rozhodnutiu najvyššieho súdu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

V.

14. V závere treba uviesť, že výsledkom konania medzi sťažovateľom ako žalobcom a žalovanými – pobočkou a ústredím Sociálnej poisťovne je právny záver o tom, že pohľadávka Sociálnej poisťovne na poistné za február a marec 2010 vznikla po začatí reštrukturalizácie, a preto je prednostnou pohľadávkou, ktorá sa neuplatňuje prihláškou a ktorá sa uspokojí mimo reštrukturalizácie. Tento právny záver bol okrem namietaného konania potvrdený v konaní,

v ktorom sťažovateľ namietal zákonnosť rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ktorým mu bolo napriek reštrukturalizácii uložené zaplatiť poistné za február a marec 2010. Z toho plynie nielen pochybnosť v rovine podústavného práva o danosti naliehavého právneho záujmu sťažovateľa na určovacej žalobe, ktorá bola v namietanom konaní zamietnutá, ale aj záver o tom, že k zásahu do základných práv sťažovateľa došlo už skôr predchádzajúcimi rozhodnutiami všeobecných súdov o správnej žalobe sťažovateľa, ktorých podstatou je to, že je povinný zaplatiť poistné za február a marec 2010.

15. Účelom určovacej žaloby je odstránenie stavu právnej neistoty o určitej právnej otázke; právnú istotu však možno v civilnom spore dosiahnuť predovšetkým rozhodnutím o žalobe na plnenie a nič nevyklučuje to, aby istota o právnej otázke, ktorou v tomto prípade bola otázka toho, čo má platiť sťažovateľ Sociálnej poisťovni, bola dosiahnutá aj právoplatným rozhodnutím o správnej žalobe proti rozhodnutiu, ktorým bolo rozhodnuté o povinnosti sťažovateľa zaplatiť poistné Sociálnej poisťovni. Namietané rozhodnutia všeobecných súdov o zamietnutí určovacej žaloby sťažovateľa preto neboli bezprostredným, ale až následným zásahom do základných práv sťažovateľa. Je to dôsledkom rozhodnutia o žalobe, ktoré vo vzťahu sťažovateľa a Sociálnej poisťovne riešilo už medzi nimi rozhodnutiami všeobecných súdov vyriešenú otázku. Následkom tohto stavu v rovine základných práv sťažovateľa je potom záver, že tieto vo veci samej v zásade rovnaké rozhodnutia neboli spôsobilé zasiahnuť do základných práv sťažovateľa, ktoré nemožno vnímať len v súvislostiach namietaného konania, ale aj v súvislosti s predchádzajúcimi rozhodnutiami všeobecných súdov o správnej žalobe sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. januára 2022

Peter Straka
predseda senátu